

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 21/1978-79
med anledning av

- 1) ltm Lasse Wiklöfs m.fl.hemställningsmotion till landskapsstyrelsen om utarbetande av planer samt åtgärder för sanering av föroreningskällor runt vattentäkter (7/1978-79), samt
- 2) ltm Olof M. Janssons m.fl.hemställningsmotion till landskapsstyrelsen angående särskilda åtgärder för kartläggning av tillgången på grundvatten (67/1978-79).

Landstinget har över ovannämnda hemställningsmotioner inbegärt finansutskottets yttrande.

Utskottet har i ärendet hört fiskeriintendenten Carl Storå, miljövårdsintendenten Håkan Kulves, landskapsveterinären Rolf Vennström, regionplanechefen Stig Svahnström och verkställande direktören i Ålands Vatten Ab, Rune Karlström och får anföra följande.

Samhällsutvecklingen har fört med sig olika föroreningskällor som sammantaget innebär en risk för betydande förorening av alla förekommande slag av vattendrag. Behovet av ett effektivt skydd mot föroreningarna ökar därför stadigt. För Ålands del är en av de primära uppgifterna att söka förhindra föroreningar som på sikt hotar vattenförsörjningen men också att ordna vattenskyddet i dess helhet. Man måste också i sammanhanget räkna med att landskapet skall komma till rätta med de inom Ålands gränser tillbuds stående vattentillgångarna och att någon tillförsel från annat håll icke inom överskådlig framtid är möjlig. Det är alltså en viktig uppgift att vattenskyddet är ordnat eftersom skador kan vara svåra att reparera.

Frågeställningarna har också i betydande grad uppmärksamrats. Planeringsrådet har de senaste åren utfört olika till vattenskyddet anknutna undersökningar och inventeringar. På basen av detta har utarbetats en vattenskyddsplan som publicerades hösten 1978. Planen är nu utsänd på remiss till berörda instanser och organ.

Vattenskyddsplanen avser att vara en riktgivande målsättningsplan som skall fästa de ansvariga organen och även allmänhetens uppmärksamhet på betydelsen av vattenvårdande åtgärder. I planen ingår också ett principiellt förslag till åtgärdsprogram och ansvarsfördelning.

De grundläggande bestämmelserna i övrigt om vattenskyddet och vattenförvaltningen sammanfattas i vattenlagen. Vattenlagen har antagits såsom en blankettlag (AFS 36/63, FFS 264/61) med däri ingående ändringar. I administrativt hänseende åligger också hela vattenförvaltningen landskapsmyndigheterna. En central roll för helhetsplaneringen och vattenförvaltningen intager landskapsstyrelsen. På landskapsstyrelsen ankommer nämligen uppgifter som i riket åligger vattenstyrelsen, vattenförvaltningens distriktsförvaltning samt likaså de administrativa uppgifter som ankommer på vattendomstolen.

På det kommunalt lokala planet har vattennämnderna en viktig uppgift såväl såsom övervakande som i vissa avseende beslutande organ. Också vattenförsörjningsbolagen har ett betydande ansvar och också initiativrätten när det gäller vattenskyddsfrågor.

I allmänhet kan sägas att vid vattendragens utnyttjande olika intressen ofta står i motsatsförhållande, vilket medfört att lösningar varit svåra att åstadkomma. I de i riket utarbetade vattenskyddsplanerna s.k. totalplaner för vattenanvändningen, framhålles att vattenlagen inte i egentlig mening innehåller stadganden om efterföljd för en sådan planering. Främsta ansvaret tillkommer dock de centrala organen inom vattenförvaltningen. Samtidigt poängteras att planerna borde sammanlänkas med och inverka på övrig samhällsplanering.

I den för landskapet utarbetade vattenskyddsplanen redogörs för olika principiella åtgärder utan att direkt konkreta förslag föreläggs. Utskottet konstaterar emellertid att planen utgör en god grund för vidare åtgärder. Åtgärdsförslagen borde vidare bearbetas och konkretiseras. De primära uppgifterna borde vara att minska belastningen på de sjöar som användes eller kommer att användas till vattentäkt. De borde även underkastas en enhetlig behandling. Det vore därför nödvändigt att samordna de olika instansernas arbete samt utreda kostnadsfrågor och ansvarsfördelning. Ansvaret för genomförande av dylika åtgärder bör enligt utskottets uppfattning ankomma på den övervakande myndigheten, landskapsstyrelsen.

I ett särskilt avsnitt i vattenskyddsplanen behandlas grundvattnet. Grundvattentäkterna har en betydande andel av bruksvattenförsörjningen i landskapet. Eventuella skador på grundvattnet är mycket svåra att sanera och komma tillrätta med. Av den anledningen finns särskild orsak att uppmärksamma det speciella problemet med grundvattentillgångarna. Utskottet omfattar därför även det i vattenskyddsplanen gjorda förslaget om en biologisk-hydrologisk undersökning av grundvattentillgångarna.

Med hänvisning till det ovan sagda får utskottet förvårdsamt föreslå

att landstinget måtte hemställa hos landskapsstyrelsen .

1) att landskapsstyrelsen låter vidtaga åtgärder avseende skyddet för vattentäkterna i landskapet, samt

2) låter utföra erforderliga biologisk-hydrologiska undersökningar av grundvattentillgångarna.

Mariehamn den 6 april 1979.

På finansutskottets vägnar:

Knut Mattsson
ordförande

Henrik Gustafsson
sekreterare.

Närvarande i utskottet: ordföranden Mattsson, viceordföranden Wiklöf samt ledamöterna Elmer Jansson, Rodmar Söderlund och Torvald Söderlund.